

Příčinná souvislost při náhradě škody

O vztah příčinné souvislosti se jedná, vznikla-li škoda následkem protiprávního úkonu škůdce, tedy je-li jeho jednání a škoda ve vzájemném poměru příčiny a následku, a tudíž je-li doloženo, že nebýt protiprávního úkonu, ke škodě by nedošlo. Byla-li příčinou vzniku škody jiná skutečnost, odpovědnost za škodu nenastává; příčinou škody může být jen ta okolnost, bez jejíž existence by škodný následek nevznikl. Přitom nemusí jít o příčinu jedinou, nýbrž stačí, jde-li o jednu z příčin, která se podílí na nepříznivém následku, o jehož odškodnění jde, a to o příčinu podstatnou.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 1807/2001, ze dne 24.4.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce S. a. z. z. v P., zastoupeného advokátkou, proti žalovanému L. Ch., zastoupenému advokátem, o 236.628,- Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 24 C 87/97, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 15. března 2000, č. j. 54 Co 39/2000, 54 Co 40/2000-78, tak, že rozsudek městského soudu ve výroku, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně tak, že ohledně částky 224.128,- Kč s 21% úrokem z prodlení od 1. 2. 1997 do zaplacení se žaloba zamítá, se zrušuje spolu s usnesením Městského soudu v Praze ze dne 22. 6. 2001, č. j. 54 Co 51/2001-105, a věc se vrací v tomto rozsahu Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 5 rozsudkem ze dne 24. 6. 1999, č. j. 24 C 87/97-48, ve znění opravného usnesení ze dne 22. 10. 1999, č. j. 24 C 87/97-70, uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci částku 236.628,- Kč s příslušenstvím a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že žalobce dne 15. 10. 1992 uzavřel s L. s. h. m. P. nájemní smlouvu, kterou jí pronajal nebytové prostory – lékárnu v objektu č.p. 484 v P., s účinností od 1. 7. 1992 na dobu neurčitou. L. s. h. m. P. pak tyto nebytové prostory smlouvou ze dne 28. 12. 1993 přenechala do dočasného užívání žalovanému. Dohodou o skončení nájmu ze dne 30. 1. 1996 se L. s. h. m. P. zavázala předat nebytové prostory ke dni 30. 4. 1996 žalobci. Žalovaný o ukončení nájemního vztahu, na němž záviselo jeho podnájemní právo, v předstihu věděl, jak ostatně vyplývá z jeho dopisu žalobci ze dne 24. 1. 1996 se žádostí o uzavření nájemní smlouvy, do 30. 4. 1996 však nebytové prostory nevyklidil a nadále je užíval bez právního důvodu až do 31. 12. 1996. Žalobce smlouvou o nájmu ze dne 23. 4. 1996 pronajal nebytové prostory od 1. 5. 1996 společnosti C. s.r.o., která za účelem provozování lékárny v pronajatých prostorách uzavřela pracovní smlouvy se dvěma farmaceuty, Mgr. L. P a RNDr. M. R. Protože k předání nebytových prostor k poslední uvedenému datu nedošlo, byl pracovní poměr obou zaměstnanců ukončen ve zkušební době, přičemž společnost C. s.r.o. za dobu trvání pracovního poměru vyplatila na mzdě 58.320,- Kč Mgr. L. P. a 59.400,- Kč RNDr. M. R., odvedla za ně pojistné VZP a ČSSZ ve výši 106.408,- Kč a za poskytování právních služeb s věcí souvisejících vyplatila též odměnu advokátovi JUDr. M. M. ve výši 12.500,- Kč. Soud dospěl k závěru, že společnosti C. s.r.o. vznikla v důsledku nevyklizení nebytových prostor lékárny žalovaným škoda ve výši žalované částky, kterou jí žalobce jako pronajímatel, který nesplnil povinnost plynoucí z nájemní smlouvy, dne 9. 1. 1997 uhradil. Žalobce má tedy nárok na náhradu této částky proti žalovanému, neboť prokázal vznik škody, její výši i příčinnou souvislost mezi jednáním žalovaného a vznikem škody. Žalovanému se přitom nepodařilo prokázat, že by žalobce nebo C. s.r.o. škodu spoluzavinili. Výdaje vynaložené společností C. s.r.o. byly důvodné, přiměřené a vzniklé v závislosti na očekávaném převzetí nebytových prostor k 1. 5. 1996 na základě předem uzavřené nájemní smlouvy. Naopak nevyklizení nebytových prostor lékárny žalovaným ke dni 1. 5. 1996 bylo svévolné, nemající podle soudu žádnou právní oporu.

K odvolání žalovaného Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 15. 3. 2000, č. j. 54 Co 39/2000, 54 Co 40/2000-78, rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu ohledně částky 224.128,- Kč s příslušenstvím zamítl, ohledně částky 12.500,- Kč s příslušenstvím a ve výroku o nákladech řízení rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Odvolací soud po doplnění dokazování dospěl k závěru, že v důsledku neoprávněného užívání nebytových prostor lékárny žalovaným byla v době od 1. 5. 1996 do 31. 12. 1996 z jejího užívání vyloučena společnost C. s.r.o., ačkoliv jí s účinností od 1. 5. 1996 svědčila nájemní smlouva na dobu neurčitou uzavřená dne 23. 4. 1996 se žalobcem. Lze proto v obecné rovině dovodit odpovědnost žalovaného za

škodu vzniklou jeho „bezprávním jednáním“ společnosti C. s.r.o. Škodu jí však dne 9. 1. 1997 dobrovolně uhradil žalobce, který se může práva regresu (tj. postihu proti škůdci) úspěšně domáhat pouze tehdy, byla-li škoda způsobena zaviněním škůdce a bylo-li toto zavinění v příčinné souvislosti s jejím vznikem (§ 440 obč. zák.). Odvolací soud poukázal na ustanovení § 27 odst. 1, § 29 odst. 2, § 35 odst. 1 písm. a) a § 111 zák. práce, která ukládají zaměstnavateli právní povinnost zaplatit svému zaměstnanci podle platového zařazení za vykonanou práci mzdu, a to bez výjimky. Pokud tedy společnost C. s.r.o. svým zaměstnancům Mgr. L. P. a RNDr. M. R., s nimiž platně uzavřela pracovní poměr pracovními smlouvami ze dne 4. 6. 1996, vyplatila za práci vykonanou v době od 16. 5. 1996 do 15. 8. 1996, resp. od 1. 6. 1996 do 30. 8. 1996, mzdu a v souvislosti s tím provedla rovněž příslušné odvody ve prospěch VZP a ČSSZ, nelze považovat částku 224.128,- Kč za škodu vzniklou této společnosti (resp. žalovanému) „v přímé souvislosti s bezprávním jednáním“ žalovaného. Vynaložením předmětné částky totiž tato společnost splnila svoji zákonnou povinnost zaměstnavatele (§ 35 odst. 1 zák. práce), a proto je v této souvislosti zohledňování „bezprávního jednání“ žalovaného nerozhodné. Nepodstatná je podle odvolacího soudu rovněž skutečnost, na kterém místě (pracovišti) konali jmenovaní zaměstnanci pro svého zaměstnavatele práci. Ohledně částky 12.500,- Kč z titulu vyplacení odměny advokátovi za poskytování právních služeb odvolací soud uložil soudu prvního stupně doplnit dokazování a znovu posoudit důvodnost nároku.

Proti tomuto rozsudku ve výroku, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně tak, že ohledně částky 224.128,- Kč s příslušenstvím se žaloba zamítá, podal žalobce dovolání, které odůvodňuje podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř. Namítá, že škoda, jejíž náhrady se domáhá, mu vznikla v okamžiku, kdy nahradil společnosti C. s.r.o. zbytečně vynaložené náklady na mzdy jejích pracovníků, protože sám nebyl schopen splnit povinnosti vyplývající pro něj z nájemní smlouvy, kterou se společností C. s.r.o. uzavřel, a předat jí nebytový prostor lékárny k 1. 5. 1996; za tyto zbytečně vynaložené mzdové náklady se cítí odpovědný. Společnost C. s.r.o. si vybral žalobce ve výběrovém řízení na pronájem lékárny v P. a nájemní smlouvu s ní uzavřel s účinností od 1. 5. 1996 na dobu neurčitou. Nebytové prostory do té doby užíval žalovaný na základě podnájemní smlouvy s L. s. h. m. P.; nájem nebytových prostor lékárny spolu s podnájemem byl ukončen dohodou žalobce a L. s. h. m. P. ke dni 30. 4. 1996. O ukončení nájmu a podnájem žalovaný věděl, sám se také účastnil výběrového řízení o nájem lékárny. Přestože žalovanému bylo známo, že podnájemní smlouva končí ke 30. 4. 1996, svévolně a bez právního důvodu nebytové prostory lékárny neuvolnil a k tomuto datu žalobci nepředal. Podle dovolatele žalovaný svým jednáním způsobil, že společnost C. s.r.o. nemohla převzít nebytové prostory ani zahájit přípravné práce nutné pro obdržení souhlasu k provozu lékárny. V důsledku toho, že již měla dohodnutý nástup dvou zaměstnanců, kterým nemohla dát odpovídající práci, vynaložila na ně v roce 1996 zbytečně mzdové a související náklady, které musela znovu vynaložit v roce 1997, když převzala od žalobce nebytové prostory a zahájila přípravné práce související s provozem lékárny. Dovolatel má za to, že odvolací soud nevzal v úvahu skutečnost, že k tomu došlo v důsledku zaviněného protiprávního jednání žalovaného, a navrhuje proto, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu v napadeném výroku zrušil a věc mu v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení.

Vzhledem k ustanovení části dvanácté, hlavy první, bodu 17. zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) dovolání projednal a rozhodl o něm podle dosavadních předpisů, (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001 - dále jen „o.s.ř.“). Po zjištění, že dovolání, které je přípustné podle § 238 odst. 1 písm. a) o.s.ř., bylo podáno včas, osobou oprávněnou - účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o.s.ř.), a po přezkoumání věci podle § 242 o.s.ř. dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Nesprávné právní posouzení věci, které dovolatel uplatňuje jako důvod dovolání [§ 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř.], může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

Podle § 420 odst. 1 obč. zák. každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti. Podle § 420 odst. 3 obč. zák. odpovědnosti se zproští ten, kdo prokáže, že škodu nezavinil.

Podle § 440 obč. zák. kdo odpovídá za škodu způsobenou zaviněním jiného, má proti němu postih.

Ustanovení § 440 obč. zák. zakládá zvláštní regresní nárok (nejde o přímý nárok na náhradu škody) tomu, kdo z titulu své odpovědnosti za škodu nahradil poškozenému škodu, proti osobě, která vznik této škody způsobila svým zaviněným protiprávním jednáním. Za předpokladu, že poškozenému byla škoda skutečně uhrazena tím, kdo mu za ni odpovídá, může být postih úspěšně uplatněn tehdy, jsou-li splněny všechny podmínky odpovědnosti škůdce za škodu, tj. vznikla-li škoda v příčinné souvislosti se zaviněným porušením právní povinnosti ze strany skutečného škůdce.

V posuzovaném případě vyšel odvolací soud ze zjištění (správnost skutkových zjištění není dovoláním napadena a

nepodléhá dovolacímu přezkumu), že žalobce uzavřel dne 23. 4. 1996 smlouvu o nájmu nebytových prostor od 1. 5. 1996 se společností C. s.r.o.; povinnost pronajímatele předat předmět nájmu nájemci však nesplnil, protože nebytové prostory užíval až do 31. 12. 1996 žalovaný, ačkoliv jeho právo skončilo ke dni 30. 4. 1996. Dále bylo zjištěno, že společnost C. s.r.o. hodlala v pronajatých prostorách provozovat lékárnu a zaměstnala proto dva farmaceuty, s nimiž byla nucena rozvázat pracovní poměr poté, co jí nebytové prostory nebyly pronajímatelem předány. Na vyplacených mzdách a platbách s tím souvisejících zaplatila žalovanou částku, aniž by její zaměstnanci mohli v lékárně vykonávat práci.

Je tedy zřejmé, že žalobce ve vztahu ke svému nájemci (společnost C. s.r.o.) porušil právní povinnost ve smyslu ustanovení § 420 odst. 1 obč. zák. předat mu podle nájemní smlouvy pronajaté nebytové prostory. Za situace, kdy mu dobrovolně škodu nahradil, je pro posouzení oprávněnosti nároku žalobce na postih podle § 440 obč. zák. proti žalovanému rozhodující, zda a v jakém rozsahu vznikla škoda a zda byla způsobena v příčinné souvislosti se zaviněným porušením právní povinnosti žalovaného. Odvolací soud dovodil, že mezi jednáním žalovaného, který neoprávněným užíváním nebytových prostor žalobci znemožnil, aby je předal společnosti C. s.r.o., a škodou, která této společnosti vznikla v podobě zbytečně vynaložených nákladů na zaměstnance, kteří nemohli vykonávat předpokládanou činnost v pronajatých nebytových prostorách, není dán vztah příčinné souvislosti proto, že tyto prostředky byly vynaloženy v souladu se zákonnou povinností nájemce jako zaměstnavatele. S tímto závěrem dovolací soud nesouhlasí.

O vztah příčinné souvislosti se jedná, vznikla-li škoda následkem protiprávního úkonu škůdce, tedy je-li jeho jednání a škoda ve vzájemném poměru příčiny a následku, a tudíž je-li doloženo, že nebyť protiprávního úkonu, ke škodě by nedošlo. Byla-li příčinou vzniku škody jiná skutečnost, odpovědnost za škodu nenastává; příčinou škody může být jen ta okolnost, bez jejíž existence by škodný následek nevznikl. Přitom nemusí jít o příčinu jedinou, nýbrž stačí, jde-li o jednu z příčin, která se podílí na nepříznivém následku, o jehož odškodnění jde, a to o příčinu podstatnou.

Odvolacímu soudu lze přisvědčit, že bezprostřední příčinou, proč společnost C. s.r.o. vyplatila uvedené prostředky, byl závazek vůči jejím zaměstnancům vyplývající z pracovního poměru. Okolnost, že se tak stalo v souladu s pracovními smlouvami a s pracovním právem, resp. na základě povinností vyplývajících pro ni z dalších právních předpisů, však nevylučuje, že jí tím vznikla škoda. Ke snížení majetkového stavu poškozené mohlo dojít tehdy, vynaložila-li náklady na mzdy a další náklady s tím související zbytečně, tj. k jiné než zamýšlené činnosti. Jestliže právě protiprávní jednání žalovaného vedlo k tomu, že žalobce nemohl ve sjednaném termínu předat společnosti C. s.r.o. pronajaté nebytové prostory a tato společnost v nich nemohla zahájit provoz lékárny a přidělovat v ní práci svým zaměstnancům, představují náklady spojené se zaměstnáním dvou farmaceutů škodu, za kterou z titulu nesplnění povinnosti pronajímatele odpovídal žalobce (§ 420 obč. zák.), který má následně proti žalovanému postih podle § 440 obč. zák. Předpokladem vzniku takové škody ovšem je, že tyto náklady byly skutečně vynaloženy zbytečně, tj. že zmínění zaměstnanci nemohli pracovat v pronajatých prostorách a vykonávat činnost, ke které byli zaměstnáni, případně nevykonávali ani jinou pracovní činnost ve prospěch svého zaměstnavatele, ačkoliv jim byla mzda zaplácena. Odvolací soud, veden odlišným právním názorem na otázku příčinné souvislosti, nepovažoval tyto otázky za významné pro rozhodnutí ve věci a jejich posouzením se nezabýval.

Ze všech těchto důvodů vyplývá, že závěr odvolacího soudu o nedůvodnosti uplatněného nároku není správný a že tedy dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d) o.s.ř. je naplněn; Nejvyšší soud České republiky proto rozsudek odvolacího soudu v dovoláním dotčeném výroku zrušil (§ 243b odst. 1 část věty za středníkem o.s.ř.), spolu se závislým výrokem o náhradě nákladů řízení, o nichž bylo rozhodnuto samostatným usnesením Městského soudu v Praze ze dne 22. 6. 2001, č. j. 54 Co 51/2001-105, a vrátil věc v tomto rozsahu Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta první o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)

- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Konkordátní smlouva se Svatým stolcem](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)